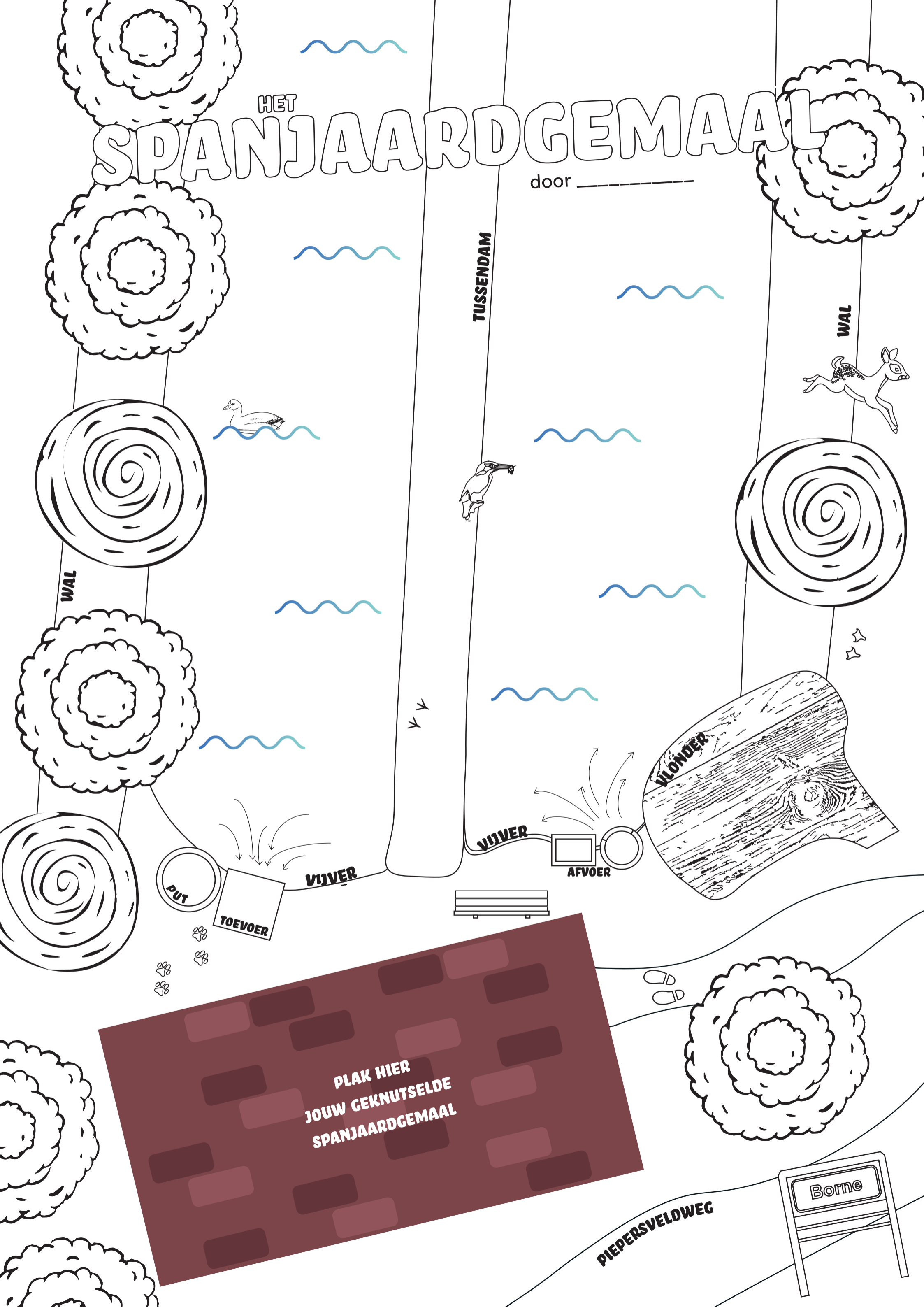

HET SPANJAARDGEMAAL

door _____

TUSSENDAM

WAL

WAL

VLONDER

VIJVER

PUT

TOEVOER

VIJVER

AFVOER

PLAK HIER
JOUW GEKNUTSELDE
SPANJAARDGEMAAL

Borne

PIEPERSVELDWEG

HET SPANJAARDGEMAAL

WIST JE DAT je bij het Spanjaardgemaal een hele bijzondere vogel kunt spotten? De ijsvogel, die alleen van heel schoon water houdt, komt af en toe op bezoek. Houd je ogen dus goed open!

BORNE VOL MET FABRIEKEN

Zo'n honderd jaar geleden stond het centrum van Borne vol met fabrieken voor de textielindustrie. Een bekende fabriek was die van de familie Spanjaard: zij lieten in 1864 een grote textielfabriek met verschillende hallen bouwen in Borne. In het begin was dit een groot succes: meer dan 3000 mensen verdienden hun geld in de fabriek van Spanjaard en het dorp werd steeds groter!

WIST JE DAT je meer informatie over Spanjaard en de textielgeschiedenis van Borne kan vinden bij Museum Bussemakerhuis?

SLOPEN

Helaas moest de fabriek in de jaren '70 sluiten. Het maken van textiel in Nederland werd steeds duurder en in andere landen op de wereld konden ze dat veel goedkoper. De fabriekshallen van Spanjaard werden één voor één gesloopt. Aan de Stationsstraat staat nog een gebouw dat van de fabriek was en nu nog Het Spanjaard heet. Verder bleef er weinig van over... behalve als je goed zoekt!

POMPGEBOUWTJE

Aan de rand van Borne staat een piepklein gebouwtje. Als je goed kijkt, zie je dat hier Spanjaard 1916 op staat. Dit is een pompgebouwtje met de naam: het Spanjaardgemaal. Borenaren geven het de bijnaam Watermachieantje. De familie Spanjaard liet het gebouw in 1916 bouwen als onderdeel van hun grote textielfabriek.

WIST JE DAT?

Als je goed kijkt, kun je zien dat de ene helft van het gebouwtje een andere kleur heeft. Dit deel is namelijk pas veel later gebouwd, in 1942!

WIST JE DAT? Tijden zijn veranderd, vroeger maakten mensen het water vies. Tegenwoordig doen we juist ons best om het water schoner te maken. We hebben water namelijk hard nodig!

WATER POMPEN

De textielfabriek van Spanjaard had veel water nodig om het textiel te wassen en te verven. Achter het Spanjaardgemaal liggen twee waterbassins. In een bassin zat heel schoon water, afkomstig uit de Deurningerbeek die hier vlak achter stroomt. Het Spanjaardgemaal moest ervoor zorgen dat het water uit het bassin naar de fabriek toe stroomde. Het gebouwtje beschikte daarom over een sterke pomp, die door middel van een elektrische motor gemakkelijk het water kon oppompen. Vervolgens kon het water via een lange, ondergrondse pijp naar de fabriek worden gebracht. Na gebruik werd het vieze water in de sloten gedumpt.

WIST JE DAT

een elektrische motor voor die tijd heel modern was? De meeste huizen in Borne hadden toen nog niet eens elektriciteit!

SCHOON!

Omdat het Spanjaardgemaal lang niet meer werd gebruikt in Borne, zag het gebouwtje er de afgelopen jaren oud en vies uit. Ook lagen de twee waterbassins achter het gebouw vol troep en modder. Dat was natuurlijk erg zonde. Daarom zijn de bassins helemaal schoongemaakt en kun je bij het Spanjaardgemaal nu zelfs een flesje vullen met water!

WIST JE DAT de sloten in Borne verkleurden door het dumpen van dit vieze water? Van rood tot groen en van blauw tot geel: de Borenaren konden precies zien welke kleur verf de textielfabriek had gebruikt!

Wil je precies weten hoe dat pompen in zijn werk ging? Neem dan een kijkje bij het gemaal: daar wordt het verder uitgelegd!